

Övning 3 – reglering och kostnader

Nedan följer en sammanfattning av en DN-artikel av Jörn Spolander (2025-01-20). Artikeln finns även i mediearkivet och på dn.se (kräver prenumeration).

Diskussionsfrågor till texten:

- Vilka är argumenten för och emot en bred reglering av PFAS ämnen?
- Är forskarna och kemikalieindustrin överens i frågan?

PFAS-föroreningar kan kosta Sverige flera miljarder kronor per år

En granskning utförd av journalistnätverket The Forever Pollution Project (där bland annat Vetenskapsradions program Klotet och Dagens ETC deltog) visar att problemet med PFAS-föroreningar i Europa är omfattande. Nästan 23 000 platser i Europa är kraftigt förorenade av giftiga PFAS-ämnen. Ytterligare 21 500 platser misstänks vara förorenade men har ännu inte undersökts. Utsläppen kommer från bland annat industrier, avfallsanläggningar och brandsläckningsskum.

Kostnader för rening av PFAS i dricksvatten

När EU:s skärpta gränsvärde för PFAS i dricksvatten träder i kraft 2026, beräknas Sveriges kostnad för rening av dricksvatten och markområden bli mer än 3 miljarder kronor per år under de kommande 20 åren. Motsvarande kostnader för alla EU-länder, plus Norge, Island, Storbritannien och Schweiz, uppskattas till 55–1 250 miljarder kronor

Förbud mot enskilda PFAS-ämnen har varit ineffektiva eftersom industrin snabbt utvecklat snarlika, oreglerade ämnen (det finns cirka 15 000 kända PFAS-ämnen, varav få är förbjudna).

Förslag på lagstiftning

Svenska Kemikalieinspektionen har tillsammans med myndigheter i Danmark, Nederländerna, Norge och Tyskland föreslagit en bred lagstiftning som begränsar användningen av samtliga PFAS-ämnen inom EU.

Kemikalieindustrins och forskares perspektiv

Från kemiindustrin kommer stark kritik mot en bred reglering av PFAS-ämnen. De anser till exempel att PFAS måste vara fortsatt tillåtet att använda i industriprocesser. Annars kan den gröna omställningen hejdas, eftersom många PFAS-ämnen spelar en viktig roll vid framställning av exempelvis solceller och elbilsbatterier. Forskarna menar dock att det finns

Detta dokument (v26-09-11), ingår i "MILJÖKEMI – Kunskap för att hantera utmaningar för människa och natur". Läs mer på <https://www.su.se/enheter/kemilararnas-resurscentrum/gymnasieniva>

många alternativ till PFAS redan i dag, och att en bred reglering blir ett incitament för industrin att ta fram ännu mer

Kemikalieindustrin vill också undanta en grupp PFAS-ämnen, fluorpolymerer, från reglering i konsumentprodukter, då vissa studier inte visat skadlig hälsoeffekt i användarledet.

Forskare menar dock att hela livscykeln måste inkluderas. Stora mängder farliga PFAS släpps ut när fluorpolymerer tillverkas och när de hanteras som avfall.

Fördjupning och referenser

Information om utredningen av EU-förbud för PFAS.

Kemikalieinspektionen (2023) Nytt EU-förbud kan stoppa all tillverkning och försäljning av PFAS. <https://www.kemi.se/arkiv/nyhetsarkiv/nyheter/2023-02-07-nytt-eu-forbud-kan-stoppa-all-tillverkning-och-forsaljning-av-pfas>

PFAS-föroreningar kan kosta Sverige flera miljarder kronor per år, Jörn Spolander, 2025-01-20

[pfas-forooreningar-kan-kosta-sverige-flera-miljarder-kronor-per-ar/](#)

Övrigt

Materialet har tagits fram av Linköpings universitet, Stockholms universitet och Globala gymnasiet med stöd från Formas.

**Globala.
gymnasiet**

li.u LINKÖPING
UNIVERSITY

Stockholms
universitet

KRC
Kemilärarnas
resurscentrum